

SLOVENIJA.

List 74.

V petik 14. Kimovca

1849.

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petik. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in 1/2, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajtuje še 1/2 gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Gospodu ministru pravice.

(Iz Koroškega.)

Z največi radostjo in pohvalo je blo od cele naše razprostrane carevine pozdravljeno pismo ministra znotrajnih zadev gosp. Dr. Aleksandra Bacha na vse deželne poglavarje. Zakaj v tem slavnim pismu je pred celim svetom izrečeno in zagotovljeno, da ima cesarsko vladarstvo resnično voljo, občeno blagostanje utrditi in ustavno državo dogotoviti; da cesarsko vladarstvo želi in tirja, da naj duh državne ustave vse državne služabnike prešine, in da se vsaki vodil v državnej ustavi in njo dopolnijočih postavah izrečenih zvesto derži.

Novo sodniško uravno izpeljavna komisija za koroško in krajsko kronovino je 4. dan t. m. v Celovskih novinah oznanila uradno potrebne lastnosti tistih gospodov, ki hočejo zanaprej kako službo si pridobiti. V tem razglasu smo brali sledeče besede: „Die Bewerber haben ihre Sprachkenntnisse anzuführen“.

Te besede so nas Slovence globoko ranile; ker se nam po teh besedah zdi, da znanost slovenskega jezika novim uradnikom na slovenskim ne bo potrebna.

Spomnivši se na §. 5. državne ustave, in na §. 4. temeljnih pravic, spomnivši se na besede ministra Al. Bacha, „da v tistih kronovinah, ki obsežejo več narodnost, vsakteri uradnik znanje v deželi navadnih jezikov zadobi in sploh si prizadene; enako pravico vseh narodov podpirati in v djanju ji veljavo pridobiti,“ — svečavno protestiramo in se zoperstavimo namenu, nam Slovencem uradnike vsiliti, kateri našega slovenskega jezika ne znajo. Visoko ministerstvo pravice naj bode opomnjeno in prošeno, tistej izpeljavnej komisiji navkazati, da v novim oglasu oznani, da morajo vsi snubenci slovenskih uradov popolno znanost slovenskega jezika neobhodno dokazati, kakor je to storila izpeljavna komisija na Štajerskim. — Vladarstvo samo mora na ustavnej stezi deržavljanam naprej iti, vsi državni služabniki morajo z duham postavnosti in spoštovanja ustavnih pravic navdani biti: le tako se zamore motjeno zopet vzdigniti!“ —

Casopis Istrija in Slavenam kornisti navki v njmu.

(Konec.)

Nar prvič moramo opomniti, de istrijski Valahi ali Rimlani ne prebivajo v Raši temuč v Čepički dolini. Raša imenujejo Slaveni ozko, globoko in dolgo dolino, po kateri potok teče al v kateri se ozki zatok morja zarine. Tako je Raša blizo Snožec izviravši pod Nanosam in skozi gojzd Berdo vijavši se. Isterska Raša začne se le pod Šumberkam, se pod Barbano v morski zatok razlije, in do karničkiga ladjostaja (porto Carnica) seže. Više nad Šumberkam je obširni grez Rakita, in na njega izhodni strani čepičko jezero; nad jezeram proti severu leži lepa od Učke na izhodu, od rodovitnih gričov pa na zahodu omenjena dolina. To je Čepička dolina, pa ne Raša, in potok, ki se po nji vije in v je-

zer razlije, je Boljunsica. V ti prijazni čepički dolini leže vasi Sušnjavica, Nova vas (vila nova) Jesenavica na levo, Letaj na desno potoka, Gradinje Grobnik, in Besdopa na gričih, in njih prebivavci govore med seboj valaški al rumenski jezik. Razun tih, le še v Žejanah novograjskiga kantona ta jezik najdemo. Prebivavci nar bližnjih vasi — Mun, komej četertinko — in Berguda pol ure oddaljenih Žejančec clo nič ne umejo, in ni ga med nju nar manjšiga sledu, de bi oni nekđaj valaški jezik govorili bili.

Čiči, ki med Klano in Gotacam v novograjskimu kantonu stanujejo, niso Romanci al Rumeni in se niso nigdar tako zovali. Serbi so, ki so se lesem naselili v pičlo res de, pa ne popolno puste kraje, med svoje od nekđaj tu bivajoče slavenske brate, prave odraslike starih Japidov. Imena čičkih vasi, prijemki družin, navade, obnašanje (šega), pesmi in pripovedke, vse vse je zgol slavenskiga duha. Njih sedajna noša (obleka) je ravno tista, kakoršno vidimo v podobah njih prededov Japidov v Valvazorovem deželopisu, in enaka je noši slavenskih Gorarov v Tatranskih (Karpthen) gorah med Galicjo in Silezjo in Slovakijsko. Ravno tak malo sledu se najde, de bi prebivavci terzaškiga okrožja kdaj valaški jezik govorili bili. Nar starejši možje ne pomnijo, de bi bili kaj od valaškiga jezika slišali. Tudi ti prebivavci so odraslike starih Japidov in Karnov, to je Kranjcev, pa ne zmešani s poznej v deželo pridšim izhodnim Slavenam namreč Serbam in Bulgarcam, temuč čisti kranjski zarod.

Zdaj govorimo od jezika. Pisavec zgora opomneniga sastavka imenuje valaški jezik *siravo kmečko latinsino*, katero je tisto ljudstvo govorilo, ki si je pred 2000 letami Istrije, polastilo. De prosto rimsko ljudstvo ni govorilo omikaniga latinskiga jezika, kakor ga v knjigah poznamo, ravno tak malo kakor tudi prosto nemško ljudstvo nemški kniževni jezik ne govori, tega ne homo odrekli. Pa terditi, de je rimsko ljudstvo sedajni jezik naših primorskih Valahov govorilo, to je misel, katera bi komaj v glavi kakšniga nevedneža okliti zamogla, in katero tudi pisavec sastavka sam kmalo overže, zakaj on pravi, de ta valaški jezik ni nič različn od tistiga, kateri se je med naslednikami rimskih naselnikov v Dacji obderžal. O tem pa nas ne samo poročila, ne samo dozdevanje — temuč živi zgodopis učide se je valaški jezik v nekđajni Dacji iz pomešenja Latincov s Slavenam in obeh s poznej naseljenim Valaham osnoval. Nekđajna Dacija je bila silno obširna dežela, in je obsegla, pa Ptolomeju, današni Banat, del zdolajniga ōgerskiga, Erdeljskiga, Moldavo in Valahijo, se je dolgo dolgo deželo-lakomnosti Rimlanov branila, in je bila še lej 105 let po Kristusovim rojstvu od rimskiga Cesarja Trojana premagana. V deželo po dolgih kervavih vojskah močno zapušeno pošle Trojan množico rimskih naselnikov; Latinci se s Slavenkami, Slaveni pa bolj po redkama z Latinkami združijo, njih otroci se obeh jezikov uče, obderže od obeh kar jim bolj gladko gre in tako se slavensko-rimski jezik osnova. Pozneje pridejo Valahi in Bulgarci, kateri so se po Šlöcerju (Algemeine Nordische Geschichte) slavnimu prejiskovavcu dogodivšine, še lej konc petiga stoletja iz Azje v današnja

Bulgarijo, Valahijo, Moldavjo in druge sosedne kraje naselili, in svoj lastni ne evropejski jezik govorili. Premagavci dežele so sicer nad starim domorodcam gospodovali, pa postali so v šegah in v jeziku Slaveni, kakor Mongolci Kitajci v Kini. Trojno različni zarodi, slovenski, latinski in valaški so se tedaj v edin narod raztopili, in njega jezik mora tedaj pri prevagavnim duhu trojne dele govorjenja v sebi imeti; slovenske, latinske in valaške dele. Ako pripovedko v sastavku v izgled pisano, od najdene sekire pazljivo preberemo, najdemo v njemu med 86 besedami slovenskih ali slavenske korenine, kakor *sekira* (*secura*) *ca*, *zač am* ali sam *moresti ma* (*mi dva*) *pocele* al *potlej*, *esmo*, *počnita* — *za tata* i. o. d. Posebno pa zapazimo v pregibanju glagolov slavenski dvobroj, kate-riga latinski jezik nima in nigdar imel ni, p. r. *Doi omir āmnata* dva moža hodita al prehajata; *salec pocele verita*: kmalo potlej al po tem prideta (*tista*, ki sta sekiro zgubila); *počnita* maltratal za tata: in počneta dolžiti (*ga*) za tata. Duha stariga valaškiga jezika v današnjemu valaškemu učeni jezikoslovci dosti najdejo, resnično je, de dosti besed ni ne slovenskiga ne latinskiga izvirka in podobe. Glagol *emnata* ima sicer slavensko končnico pa razum lete ne slovenske ne latinske podobe, tako *afat* (*najditi*) *mera* (*manus*, roka) *ur* številka ena itd. Valaški jezik tedaj ni, kakor pisavec terdi, skoz iz skoz romanski al latinski, ker mu po prevagavnim slavenskim in obilnim staro-valaškim obraženju še tretji del latinsine ne ostane. Sedajni valaški jezik je tedaj veliko mlajši od rimskiga al latinskiga, in nemogočno je, de bi se omikan latinski jezik iz sedajniga valaškiga, al iz stariga valaškiga evropejskim jezikam čisto nepodobniga jezika osnoval bil. Rimlani tedaj, v Istrijo pridši niso valaški jezik, temuč svoj lastni latinski jezik govorili, in sedajni isterski Valahi niso ostanek tistih Rimlanov, temuč so morali poznej v Istrijo priditi, ali saj, če bi rimski ostanek bili, so morali poznej z dacovskim Valaham pomešani biti. Od kod so pa nek prišli ti Vlahi v isterske zdaj od njih posedene kraje? Od Žejancev ni dvomiti de so se dolgo po rimskemu gospodovanju tu naselili. Ne more se misliti od Rimlanov, de bi bili v tak samotnim, med gorami in gojzdi skritim, v politiški in vojaški zadevi čisto nevažnim kraju, kakor žejanska vas leži, posadko deržali. Razun tega Žejanci zmiraj radi v poddonavske dežele popotvajo, kjer s palenjem oglja in z drugim dervarskim delam dosti zaslužijo, in domu pridši z veseljam od prebivavcov tistih deželá perpovedujejo in jih *naši ljudi* imenujejo. Brez dvoma so v sedmim stoletju iz Valahije, nekđajne Dacije le sem prišli, morde 778 po Kristusam, ob času kadar so bili Obrí (Avari), katerim je bila tačas tudi Dacija podveržena, z parskim vodam Tasilam zvezani in do Friula prihrumeli, iz med katerih so tedaj nekteri prebivavci Dacije, ali Vlahi tu med svojim slovenskimi bratami ostali. Od čepičkih Vlahov terdi časopis *Istrija* de niso novejši naselniki temuč pravi odraslike Rimlanov. To ni resnično. Vasi, kraji, hribi, potoki kjer istrijski Vlahi stanujejo nimajo latinskih imenov. Rimlani so morali tedaj že te kraje od drugiga ljudstva obljudene najti, sicer bi bili oni kraje po svo-

jim jeziku imenovali, in rimske imena bi se bile morale med njih nasledniki do današnja dne obdržati. Katero ljudstvo je pa bilo tisto ki so ga Rimlani, v lete kraje pridli najdili? Japidi so bili, iz sedajnega novograjškiga kantona prek gorá v gorajno Istrijo do čepičkiga jezera segajoči, prek jezera pa in Raše Liburnci, oba zaroda, kakor nju sosedje Vindi in Karni al Krajenci odraski velikiga slavenskiga debla, kateri je svoje veje od jadranskiga do černiga in baltanskiga morja rasprosteval. Kakor v Daciji, se je znal tudi v čepički dolini brez de bi dacovski in istrijski stanovavci med seboj kaj znanosti al zveze imeli bili, iz slavenskiga in latinskiga novi jezik še ne današnjemu valaškemu čisto enaki, osnovati, zakaj enaki vzroki imajo enake nasledke. Ker pa pisavec sastavka od istrijskih Valahov sam terdi, de je njih jezik enak tistimu, kateriga v nekajni Daciji, to je v današni Valahiji najdemo, in ker smo zgora skazali, de se je današni valaški jezik iz treh jezikov, slavenskiga, rimskiga in starovalaškiga izobrazil, brez tega pomešenja bi bil jezik v čepički dolini, če ravno valaškemu podoben pa vonder od njega veliko različen ostal. Verjetno je, de so Valahi v Istrijo ravno ob tem času prišli, kakor smo od žejanske naselitve perpovedali. To terdenje, ako ravno ne do jasniga skazano, se vonder na temelj dogodivšine opera, terdenje časopisa *Istirja* pa, de so stari Rimlani ali Latinci današnji valaški jezik govorili, in ga, Istrije polastivši se, v deželo prinesli, to je domislik bolnih možgan, opert na ravno tak smešno kakor poredno strast vse polatinčiti in potaljančiti. (Slavj. Rod.)

Nove politične in sodniške oblasti na Koroškim.

Narodna ravnopravnost je od naše vlade proglašena; z veselim srcam smo terdno upali, da bo cesarska beseda gotovo tudi v življenje stopila. Naša nada je se začela majati, ko smo brali v predlogu gosp. ministra Bacha zastran sodniške uravnave na Koroškim, „da od Slovincov veliko tudi nemško razumi in govori;“ batí smo se jeli, ko smo zvedeli, da so pri vpelavnej komisiji terdi Nemci; clo ostermeli smo pa, ko smo v Celovskih novinah brali: „Die Bewerber haben ihre Sprachkenntnisse anzuführen.“ Že pod slaboglasnim Meterniham je blo potrebno znanost deželnih jezikov dokazati, sedaj to ni več potrebno, dosti je sedaj, da se jeziki omenijo (znabiti je mnogolščina potrebna, ali kaj?)! Daleč smo prišli!! Hvala ino slava pa političnej deželnej komisiji, ktera deržeča se ustavnih vodil uradno oznani, da se mora v slovenskih okrajih znanost slovenskega jezika dokazati. Le samo to z „Slovenijo“ želimo, da bi se pri tih dokazih golufije ne godile!

Zastran narodnosti, če ravno zagotovlene se nam ni nič dobrega nadjati; vender ne henjamo, naše pravice terditi in tirjati: naj velja kar rado, pravica mora enbart obveljati. Zato izkažemo nove politične in sodniške oblasti na Koroškim in zraven pristavimo, pri kterih bo slovenski jezik potreben.

I. Deželne oblasti; pri vseh teh je slov. jezik potreben, ker je na Koroškim 120 slovenskih far z 112.059 Slovenci.

A. Politične: 1. deželno poglavarstvo; **B. Sodniške:** 1. deželno nadsodništvo za Krajnsko in Koroško; 2. deželno sodništvo za Koroško; 3. državno pravdnštvo (Staatsanwaltschaft) za Krajnsko in Koroško.

II. Krošne oblasti.

A. Politične: 7 krošne glavarstva; med temi je slovensko: Velikovec; namešane so: Celovec, Wolfsberg, kamor sliši slov. Dolnidrauburg in več drugih slov. srenj, Belak, št. Mahor in zavolj št. Jajnja na

mostiču in nekih drugih srenj še tudi št. Vid; — nemško je: Špital.

B. Sodniške: a) 6 krošne sodništva pervega reda; zvanaj špitala je pri vsih: v Celovcu, v Wolfsbergu, Velikovecu, Belaku, št. Mahoru in št. Vidu slov. jezik potreben; — b) ravno tudi 6 krošnih deržavnih pravništev (Staatsanwaltschaften); c) 25 krošnih sodništev drugega reda. Pri sledečih 13 je slov. jezik potreben: v Celovcu I. in II. odseka, za okolico, Pliberku, št. Pavlu zavolj Dolnidrauburga itd., št. Mahoru, Rožeku, Terbižu, Kaplu, Doberlej vesi, Borovlah, pod kloštram, v Svincu zavolj št. Jajnja itd.; une 12 sodništva so pa nemške. —

Gosp. minister Bach v svojim slavnim pismu na vse deželne poglavarje „priporoči živo vsim uradnikom, vedno paziti na pravo očitno mnenje, njega razodevanje po časopisih in postavnih družtvih dobro pred očmi imeti;“ — da je pa lete izkaz pravično in resnično napravlen, se vsakteri lahko sam prepriča, ako šematizma Kerške in Lavantinske škofije prečita, in tiste župe ali fare za slovenske šteje, v kterih se, kakor je v šematizmi omenjeno, božja beseda po slovensko oznanuje. Če narodna ravnopravnost ni prazna beseda, naj se posluša na pravični glas „Slovenije,“ ako ne bomo morali tistim verjeti, ki smeje terdijo, da hoče Austrija vse ponemčiti! —

Celovec 10. Septembra 1849.

Svečan.

Austrijsko Cesarstvo.

Slovenska dežela.

Ljubljana 13. t. m. Ravno oznani novica po daljnopisu prejeta, de je presvitli cesar nekoliko zbolel, in de bode za tega voljo namesti njega nj. c. v. nadvojvoda Albrecht pri prvi vožnji na Celjsko-Ljubljanski železnici prihodnjo nedeljo v Ljubljano prišel. V pondelik se bodo visoki gostje iz Ljubljane nazaj na Dunaj in ne v Terst podali.

* V pondeljnik smo imeli domorodno veselico v Ljubljanskim gledišu, ker so nam častiti rodoljubi in rodoljube lepe domače pesmi peli in pa po Českim poslovenjeno igro „Dobro jutro“ igrali, ki je prav dopadla. Konec igre je storila pesmica tako prijetna, de imamo malo taci. Razun naših že zdavnej dobro znanih pevcov iz Krakoviga in iz mesta, ki svoje reč vselej slavno izpeljajo, smo slišali v pondeljnik pervikrat 2 lepi pesmi gosp. Medičarja, in pa novo gospodično pevko, ki se je v izverstni gosp. Fleišmanovi pesmi kaj dobro obnesla. Tudi v igri, ktera je bila sploh dobro igrana, smo vidili neko gospodično in nekiga gospoda pervikrat igrati, in sicer tako dobro in umetno, de si smemo zares srečo vošiti k taki imenitni pridobitvi! Polovica dohodkov današnjiga večera je namenilo slovensko družtvo našim v vojskah ranjenim vojakam; tedej so gospodične in gospodje, ki so danes igrali in peli, dva dobra dela ob enim dopernesli. Slava in hvala jim! Posebna hvala pa tudi gosp. Dr. B—rju, ki je bil vrednik petja in igre današnjiga večera! — (Novice.)

* Presvitli Cesar Franc Jožef I. bodo 16. dan t. m., to je, v nedeljo popoldne 20 minut po štirih, s prvo vožnjo po železnici iz Dunaja v Ljubljano prišli in z njimi Njih ministri in čez 300 povabljenih Dunajčanov in Gradčanov. Cesarju naproti v Celje se bo peljalo 50 Ljubljancanov. Cesar so dovolili, de bo prvo početje vožnje po železnici z veliko častjo obhajano. Gromenje topov z Ljubljanskiga grada bo oznanilo prihod presvitliga Cesarja. Ko se boju mestu približali, bojo začeli zvonovi v vsih cerkvah mesta in predmestij peti. V kolodvoru, krasno okinčanim, jih bo spodobno sprejel odbor mestne srenje. Berž po tem bojo Ljubljanski knezo-škof blagoslovili železnico. Potem se bojo peljali pre-

svitli Cesar o gromenju topov z Ljubljanskiga grada in zvonanju vsih zvonov po Dunajski cesti skoz nalaš napravljene veličastne vrata v mesto v svoje stanovanje, ki ga bojo v tisti hiši imeli, kjer sicer deželni poglavar stanuje. Kmalu po prihodu bo gostam kosilo v kazini napravljeno (pravijo, de jih bo v vsim skupej 450 povabljenih.) Zvečer bo mesto razsvitljeno. Drugo jutro (17. Kimovca) se bojo Cesar s svojimi ministri naprej v Terst podali; vsi drugi gosti pa se bojo spet v Gradec in na Dunaj po železnici nazaj vernili. —

* 11. dan Kimovca zvečer ob devetih je maršal Radecki prišel v Ljubljano, in se je včeraj zjutraj ob sedmih po železnici na Dunaj odpeljal. Svitliga cesarja bo kakor pravijo, tudi spremlil v Ljubljano; tudi bana Jelčića takrat v ti častiljivi družbi semkej pričakujejo, ker bi se znali Cesar iz Tersta skoz Reko in Zagreb nazaj na Dunaj podati. —

(Zgod. Dan.)

* Minister učenitstva grof Thun je predložil Nj. V. cesarju načert, kako se imajo gimnazialni profesorji izbirati, cesar je ta predlog tudi poterdil. Namesto poprejšnih konkursov, kterimu se je vsak prosivec učiteljstva podvreći mogel, je ustanovljeno zdaj eno edino izpraševanje (skušnja), po kterim je prosivec za vse čase za pripravniga spoznan.

Kandidat se bo poglavitno izpraševal iz eniga predmeta in iz tistih ki se taistiga nar bolj tičejo, pa tudi v drugih mora sploh izobraženje razodeti. Izpraševanje se godi pred lastnimi komisijami in je zlo oestro. Prosivec mora nekoliko izdelkov podati, k kterim se mu popolna prostost doma pusti, zraven se pa mora tudi pismeni in usni skušnji vpricho komisije podvreći.

Zraven tega mora vsak kandidat eno leto na poskušnjo učiti, preden se za stanovitno postavi. Ako pa svojo zmožnost in pripravnost v enim letu ne izkaže, mora od učiteljstva odstopiti.

Vsak prosivec mora tisti jezik, v kterim se uči (Unterrichtssprache) popolnoma znati, če tudi tisti jezik ravno njegov predmet ni. Kdor pa hoče kaki jezik učiti, mora še več znanost zlasti v literaturi imeti.

Za učenje českiga jezika se tirja znanost staročeske slovnice in nekterih del stareji literature, kakor so Lubušin soud, kraljodvorski rokopis, Dalemilova kronika, Rosenbergove pravdne knjige.

Za učenje poljskiga jezika je treba znati literarne spominke iz 14. in 15. stoletja od Lelevela izdanih staropolskih pravdnih bukav in Margaretniga psalterja.

Za rusinski jezik je treba gramatikalno znati staroslavjanski cerkveni jezik, junško pesem od Igorja in Volhinsko kroniko.

Kdor hoče slovenski jezik učiti, mora nekoliko soznanjen biti z Karantanskimi ostanki, z deli Bohoričiča, Truberja, Dalmatina in drugih mož iz 16. stoletja.

Prosivci za ilirski in hervaški jezik morajo poznati imenitniši dubrovniške (raguzijske) pisatelje iz 16. in 17. stoletja p. Gundulića, Palmotića, Zlatarića, Georgića; kdor hoče serbski jezik učiti, mora vediti razloček med narodnim serbskim in staroslavjanskim cerkvenim jezikom, daleč Serbov stare literarne spominke, v Belgradu natisnjene pisma in postave (zakonik) Štefana Dušana.

Kdor hoče slovaški jezik učiti, mora v českim izurjen biti. —

* Po sklepu ministerstva pride prepoved, zlati in sreberni dnar iz cesarstva v ptuje dežele pošljati, 18. t. m. ob moč.

Celovec 8. Septembra 1849. Slišal sim od neke žlahtne rožice, ki tiho in skrito cveti na Koroškim, za to jo svetu oznanim. Vaclav Janda, rojen na Českim (Schüttenhofen), zavolj bolehozanja na počitek djan ali pensijonirani fajmošter živi, od nehvaležnega sveta malo poznan, v nemškem Štrasburgu v Kerškej dolini, in se v svojej bolezn

in samoti trudi z nekim za slavjanstvo zlo imenitnim delam. Kar sim zvediti mogel je sledeče: Gosp. Vaclav Janda že več kot 20 let dela na slovarju, v katerem bojo oznanjene in presojene vse znane korenine vsih slavjanskih narečij; nektera česka obseže 120 — 150 pol; do svečence (Lichtmess) bode to obsirno delo dokončano, in potem, kakor sim slišal, narodnemu museumu v Pragu za natisnjene darovano. Bog ohrani leta marljivega vlastenca! On sam mende v svojih bolečinah Bogá le samo to prosi, „da mu saj tako dolgo moč in življenje podari, da to opravilo srečno dokonča; po tem naj se zgodi božja volja.“ To je ljubezen do drage domovine, do svojiga naroda! —

Naprava gosp. ministra Bacha zastran zbora učenih in iskrenih Slavjanov, da skovajo slavjansko vlado- in pravdoslovsko pravorečje, je odperla pot avstrijskim rascepljenim Slavjanam do boljši, veselejši prihodnosti. Vsaki pravi Slavjan z veliko opaznostjo gleda na vse, kar tisti zbor dela. Kakor novine oznanijo, posebno severoslavjanski odsek napreduje in se zjedinja; od jugoslavjanov ni nič kaj posebniga slišati; ja, da odkritoserčno rečemo, že to ni dopadlo, da so se jugoslaveni razdelili na 2 odseka; približavati, ja zjediniti jugoslavjanska kolena, je potreba in naloga sedajnih časov. Nekteri pravijo: „Slovenci ne znajo brati, ne pisati; sedajne razglase ne zastopijo itd.; to je: se morajo začeti učiti pri abedu; sedaj se bojo učili slovensko, ne bo dolgo in časi in okolnosti bojo ojstro tirjale učiti se tudi ilirsko; alj bi po tem takim ne blo modrejši, ravno sedaj v šolah z ilirskim narečjem začeti, ki je slovenskemu tako zlo enako, zlasti ako bi se tudi Ilirci in Serbi malo po Majerjevih pravilah ravnati hotli.“ Slavna komisija! na tvojih ramah sloni težka butara, pa tudi ti v svojih rokah nosiš srečo in nesrečo Slavjanov; ne zameri, da te lepo prosimo, od svoje delavnosti včasih kaj oznaniti: „više očíh vidi više,“ in se na vso moč truditi, da se namesto rajnega gosp. Mažgona novi gospod izvoli; saj je učenih Slovincov bodi Bogu hvala! dosti.

Jutre je na novim tergu velika meša in „te deum“ da se Bogu zahvalimo za srečno dokončanje madjarske in laške vojske! —

Bog daj občni mir in zadovoljnost!

Svečan.

Od s. Bolfanka med Višom ino Ternovci. Kakor že lani, tak ima tudi letos vesela svečenost, ktero po navadi obhajilo perve s. meše obdaja, pri Slovincih med Muro in Dravo čisto domačo obliko, krepko nadušeno z duhom domorodnim. — Per dvema, ki ste se pri s. Bolfanki zvun Ptuja na anjgelsko ino poprejše nedelo obslužavale, je bilo od konea do kraja vse domorodno, vse slovensko. — V cerkvi krasno okinčani se je na razpeti kopreni v slavjanskih bojah (barvah) bralo: „Slava večnemu Bogu ino čast njegovemu služebniku J . . . . .“! — Doma sta bila za 200 gostov prostorna šatora postavljena, podobna tako imenuvani švicarski hiši ali bajti, s slamoj pokrita, pa od znotrah tako gosto z zelenado prepletena ino z vencí preprežena, de ni bilo viditi, ni strehe, ni desk, ni popreških tramičev. Zdelo se je, ko da bi prijazna višja moč živi gaj umetno v hrame prestvarila. — Pri enemu ste bile okni nad velikimi dvermi iz prozornega papira slavjanskih boj; znad slemena se je zibala ino privše goste radostno pozdravljala premila slavjanska zastava (bandera). Podnjoj znotrah se je svetil prozorni napis Slovincem serčno zaželjene edinstnosti: „Bog živi naše brate Korošce, Krajnce, Primorce, Štajerce! Živili vsi Slavjani!“ — Sedež ino nadzglavje novoposvečenca je lepotal napis: „Bog živi visokovredniga g. primicianta J . . . . .“! Nekaj pred njim je visel blagi venec, ki mu je per prvem s. obhajilu glavo kinčal. — V drugem šatori je bilo predi trobojo kolo slavjansko,

nad njim s. kip božji, na desnici Jelačićeva, na levici Radččkova ovenčana podoba. Traki ali verbei pri svatericah ino na cimerih so bili troboji slavjanski, vse pesmi, vse igre slavjanske — (slovenske ino ilirske). — Ve se, da so tudi enakiga duha bili vsi mnogi napitki. — Tudi na čast poštene, lepe, domače, narodne nošje, ktero je silna ptujka z jezikom vred nemilo preganjala, se je serčno napijalo, ino čisto veselje oživljalo, da je vse bilo židane vole. — Kar pa kmeta nar bolj veseli, je to, de mu spet domača reč ino šega obvelja, ino da ga ne loči več ptuja beseda od gospode — ali celo od lastnih poptujčnih sinov! Očivestno se vidi, da se Slovenec svoje narodne časti ino vrednosti od dne do dne bolj zave, serčno veseli, ino veselo živa! — Bog daj srečo!

Zivkov.

Hervaska in slavonska dežela.

Ban Jelačić je pustil vso hervaško domačo vojašujo domu odpraviti, ker se je vojska na Ogerskim dokončala.

Narodnim Novinam se piše iz Zavalje 1. t. m.: Pišem vam po obljudi, kar se je v Turški krajini od 20. p. m. zgodilo. Verdostojne pisma ino tudi osebe, ki so iz Travnika sem prišle, enoglasno poterdijo, de se je bosanski vezir 24. p. m. z armado iz Travnika vzdignil. Njegova armada obstoji iz peščev, konjikov ino topništva skupej iz 15,000 mož, včeri je mende prišel v Banjoluko. Obseada Bihaškiga grada se množi dan na dan. Strel med obleženimi ino med obsedniki nikoli ne preneha. —

Dunajske novine podajo naslednje oznanilo: Njeg. prevzv. ban f. c. m. baron Jelačić da na znanje 6. t. m. iz Vinkove, „de se je Petrovaradinska terdnjava tistiga dne dopoldne obleživni armadi podvergla.“

Iz Zemuna se piše Lloyd 5. t. m. Po dostovernih novicah se je ruski general Lovcin z sultanovim fermanam predvčeranjem iz Belgrada v Turčio podal s tem namenam opraviti, de bi se madjarski vodje Košut, Dembinski ino drugih 190 oseb z turško pomočjo polovili ino Austrii izročili. —

V Zagrebu 10. t. m. Včeri po poldne ob štirih je prišel sem prevzvišeni gosp. ban s svojim generalstabam. Na južnim sprehođu so pokali možnarji, ino na tergu pred hišo ga je čakal oddelik tukej postavljenih Leopoldovcov, ino tukajšna narodna straža z muziko, kakor tudi vse vojniške ino deželne oblasti. V imenu naroda je pozdravil bana g. korar Vuković z dolgim nagovorom, po katerim mu je ban odgovoril kratko, pa krepko, sklenivši svoj govor s besedami: „Res sem premagal sovražnika, ali ne za to, de drugiga doma najdem.“

Z prevzvišenim g. banam je prišel v Zagreb tudi hrabri ino nepremagani junak ino serbski general gosp. Štefan P. Knićanin; popotvaje tod v Beč z junaškim majorjem gosp. Milivojem Petrovičem, ino hrabrimi kapetani gg. Štefanovičem ino Gjuričem, ki so se o času te vojske posebno skazali ino neprestrašljivost pred sovražnikom razodeli. Mi smo se posebno razveselili viditi, ino spoznati med nami slavo ino ponos naroda serbskiga. Gen. Knićanin je v narodni obleki ino junaške persi so mu okinčana z svetlimi redovi, ktere je v priznanje svojih zaslug dobil. K njem je vrela množica noter do terdiga mraka, vsak je želil viditi, vsak kaj slišati iz ust tistiga moža, ki je pridši v pomoč svojim bratom, slavo dosegel, ki mu doni po celim Slavjanstvu. Ljubljeni naš gost, katerimu je nj. v. naš milostljivi kralj v znamenje priznanja podelil vitežki križ reda Marie Teresie ino serbski knez ino gospodar drago sabljo, ostane pri nas še danas ino jutri ino potlej odide v Beč.

Ko je Jelačić ban v hišo stopil, mu je, kakor Slav. Jug popiše, gospa Mraovičeva izročila lovor-vence s naslednjimi besedami: „Svetli bane! Vsaki si prizadeva te danas pozdraviti z lepimi izrazi. Tudi jez ti pozdrav od ljubeznjivih domorodk, ki so tukej na slavo

tvoje svečanosti zbrane, izročim. Prepričal si nas, de z dušo ino sercam svoj rod ljubiš, de si brez de bi življenje varval njegoviga sovražnika vničil. Vzdignil si slavjanski rod ino ga postavil v red slavni narodov. Prejmi serčno zahvalo za brambo domovine ino narodnosti naše. Ta spomin ti z zedinjeno ljubeznijo izročimo, dragocenost tega spomina naj obstoji v obrano naše domovine s to željo, de Bog tebe zdraviga, zadovoljniga v sredi naše domovine obderzi. Bog živi našiga svitliga bana Jožefa Jelačića na mnogaja leta.“

V večer je bilo mesto razsvitljeno. Danas so se vse tukejšne oblasti (gospoške) prevzvišenimu g. banu svečano poklonile ino spremljane od bana tudi pozdravile hrabriga junaka g. Knićanina.

Danas o devetih dopoldne se je razglasila v veliki seji mestniga magistrata nova deržavna ustava. Zraven ustave so se tudi pisma Jelačića bana prebrale.

(Narodne Noviny.)

Ban Jelačić je 11. t. m. Zagreb zapustil ino se je na Dunaj podal. Knićanin pojde za njim ino misli tudi „zlatni Prag“ poglavitno mesto od njega čislanih Čehov obiskati.

Jelačić je bil že pred v vseh okrajih ali kantonih vojniške granice komisije sostavil, ki se imajo posvetovati, kako bi se vojniška granica ali meja uravnala. Predloge teh komisij bo ban v posebnim zboru mož, katerim zaupa, pretresel ino potlej svoje misli ministerstvu izročil. —

Česka dežela.

Poljni podmarsal grof Khevenhüller-Metsch je imenovan za vojaškiga komandanta na Českim.

V Teplicah, kamor je naž mladi cesar šel, se znajde zraven pruskiga tudi saksonski kralj. —

Komisija, ki je iz uradnikov ministerstva očitniga uka ino iz narizverstniših mož Dunejskiga vseučiliša v ta namen pod predsedništvam gr. Thuna sostavljena bila, de bi se posvetvala čez učenje na vseučiliših, je svoje delo dokončala. Kar zadene pravdoslovje je mende sklenila, de se taisto privatno učiti ne sme. Naravno, rimsko, kriminalno ino cerkveno pravo de se bode mende za naprej celo leto učilo. Na mesti kameralistike bi se učile finančne postave, ino politika se bo v dva dela razdelila. — (D. Z.)

Svitli cesar je ob 3¼ 10. t. m. zopet iz Pilnic v Prago prišel ino se je od ondod ob štirih na Dunaj nazaj podal, kamor je ob 5¼ zajutra srečno prišel. Med Przelavčem ino Pardubicam so se vozovi čez na železnici ležečo kravo prepeljali, brez de bi se bila kaka nesreča zgodila. —

Ogerska dežela.

Še ena terdnjava (komarnska) je v madjarskih rokah, ino že se obdaja od vsih strani od naših ino ruskih vojakov, ki jo bodo oblegli.

Kakor se Pražkim nemškim novinam iz Pešta piše, se bode kakor Česka, tako tudi Ogerska dežela v okrožja razdelila ino sicer se bo pri razdelenja kolikor je mogoče na razne narodnosti pazilo; kar bo nepotrebnost število dozrajnih uradnikov v 53 županijah zmanjšalo ino tudi ogerskim narodom pokazalo, de deržavna ustava 4. Sušca, ktera od enakopravnosti narodov govori, ni gola sanjarija ino laž. Severne županije bodo slavjanske, izhodne nemške, zahodne madjarske ino južne večidel serbske. Bog daj, de bi res tako bilo! —

General Haynau je poklical vse tiste c. k. oficirje, ino sploh vse avstrij. podložnike, ki so kako službo pod Košutam opravljali, se v treh mescih pred kako c. k. vojaško sodništvo postaviti ino odgovor dati; ako ne se bo proti njem ediktalno ravnanje vpeljalo, ino nasledke taistiga naj sebi samim pripisejo. —

Ptuje dežele.

Laška. Namesti generala Oudinota je poslan v Rim general Rostolan. Predsednik francozke republike je poslal obristlajntantu Edgardu Ney v Rim pismo, ki s naslednjimi besedami prične: „Francozka republika ni svoje armade v Rim poslala, de bi tam laško svobodo udušila, temuč de bi taisti terdno podlago dala. —

Pod ustanovljenjem deželne vlade papeža razumim: popolno odpusenje, svetovno deržavno vladarstvo, vpeljanje Napoleonoviga zakonika, ino svobodno opravnistvo.“ — Dalej pravi, de je francozka armada povsod le svobodo za sabo pustila, ino de se ne sme reči, de bi bila taista armada leta 1849 sužnost v kako deželo prinesla. —

Nepolitiški del.

Nekdajna Gorutanija je bla slovenska.

Po starih zgodovinskih in zemljepisnih bukvih je bla „Slovenija“ ali „Gorutanija“ nek-
daj razprostrana in sloveča dežela. Ona je
obsegla vso Korosko, Krajnsko do Karnar-
skega zaliva, Tirolsko do slovenske Matre z
Bistersko dolino (Pusterthal), Goriško knje-
zijo ino lep kos od Frijulskega, kar sedaj pod
Videm sliši, Gornjo Stajersko, Doljno Stajer-
sko pod imenom: slovenska medja, in še dru-
go slovensko medjo v Istriji. Od te široke in
slavne dežele so Slovenci kos za kosom zgu-
bili, iz Tirolskega in Solnogradskega je slo-
venski jezik že čisto zibnil, 2 tretjine Koros-
kega ste že ponemčane, in vsako leto nemš-
čina daleč in daleč proti jugu sili in tlači. No-
beden svoje lastine rad ne zgubi; zato upamo
in pričakujemo, da je ustava in enakopravnost
vseh narodov zagromela: „Nemščina! dotod in
nikar daleč!“

Pa je jih dosti — nevednežev ali hudob-
nežev — ki tajé, da je stara Gorutanija bla
tako razprostrana, da se je slovenski jezik
govoril v takih krajih, kjer sedaj od njega
ni več sluha ne duha. Zatorej bomo podali
nektere sestavke iz Celovskega časopisa: „Car-
inthia“, in tako po tem v nemškem duhu vre-
dovanim časopisi dokazali, da je slovenski
narod in slovenski jezik bil nekđaj po svetu
razširjen.

Slavjani v Lungavi na Solnogradskim,
Od Avgustina Winkelhofer-ja, fajmostra
v št. Mihelu tamej; Karinthije tečaj 1826
list 15.

Da so se Slavjani, piše imenovani gospod,
v Lungavi vterdili, njo dolgo v svojej oblasti
imeli, se v njej razprostirali, in njo bolj ob-
delovali, pričajo očitno slavjanske, še sedaj
navadne imena.

„Zederhaus“ od „čede“ Herde; po gosp.
Jarniku od „čediti“ ausgerödeter Wald.

„Riding“ od „rut“ Geräth ali „ruda“ Erz.
„Weissbriachwinkel“ od „morebiti“ od „viša“
Höhe in „pre“ über, durch; „višprije“ ein
hochgelegener Ort.

„Lignitzwinkel“ od „log“ Aue ali po U.
Jarniku od „lina“ linica „kleines Dachfenster.“

„Göriachwinkel“ od „gora“ Berg; — „Les-
siachwinkel“ od „les“ Holz; —

„Lasa“ „Lasaberg“ od „lah“, „laška“
wällisch, römisch, ker je skoz te kraje pelja-
la cesta iz Laškega; morebiti po U. Jarn. od
„lesa“ eine geflochtene Zaunschliesse; —

„Lassnitzgraben“ od „lesnica“ wilder
Apfelbaum.

„Prebern“ od „prebernen“ umgewendet,
verkehrt, in to ime je prav naravno, ker se
pri temu kraju dolina poprej proti severju od-
perta, proti izhodu preberne; — ali pa tudi
po U. Jarn. od staroslavjenske besede: „pre-
variti“, überlisten, kar se v tistim kraju prav
leško zgodilo, ali pa „prevariti“ übersieden,
mogoče, da so tam obvarili, zato tudi „Broy“,
Bräuer, „prevar“ Uebersieder.

„Rogilden“ od „rogovile“ Hirschgeweihe;
„Wölting“ od „vol“ Ochs.

„Nekerndorf“ od „nekeda“ von Alters her;
ali pa po U. J. od „Medjorjah“, in pokaženo
„Niegerjah“ Zwischenbergen.

„Pischeldorf“ od „pisal“ Pfeife; „Flat-
schach“ od „blato“ Moos; blizo je tudi ves
„Moosheim“.

„Lintschning“, „Lingnitzwinkel“ od „log“
Aue, „les“ Holz ali pa „linični“ dem kleinen
Dachfenster gehörig.

„Tschitschauer“ ena hiša pri cesti od
„čičan“ „čičati“ sitzen; „Gautsch“ od „kavc“
Weber; „Gaumitsch“ od „hom“ „homič“ Hü-
gel; „Pöllitz“ od „polica“ Stelle ali pa od
„pole“ Feldner.

Nektere čisto slovenske besede so pri lju-
dih še sedaj v navadi; postavim: Keusche
kajza, — Kepernik, Reitmantel, kepernik, —
Kartatschen, kertača.

Da so Slavjani v Lungavi stanovali, ma-
like molili, in drugi tam unostran Tur (Tau-
ern), poterdijo Solnegradske gramote (Ur-
kunden). Indiculus Arnonis str. 33 in 35
pravi: št. Maksimiliansko jizbico (Zelle) v
Pongavi, sedaj „Bischofshofen“ v Solnigrad-
skej Pongavi, ktero je sv. Rupret blizo leta
700 kot podporo telesne in dusevne omike v
tistej puščavi napravil, so oni (Slavjani) kmalo
po tem razdžali; minih razpodili, ki so bli iz
Solnograda sem poslani, in dolgo časa je ta
kraj bil zapuščen; zakaj Slavjani so bli mali-
kovavci, ljuti ali grozovitni, ino so blizo zra-
ven stanovali.“ To je v donasnej Lungavi.

Dolgo se nihčer ni upal, v št. Maksilijanskej
jizbici vdomoviti se, ker zavolj njegovih na-
padov dolgo ni blo varno. *)

Moč Gorutanije, ktero je zmagonosni in
junški Samo tako strašno povisal, je jela po
njegovej smerti v letu 658 opešovati posebno,
odkar se je med mnogo samostalnih vojvodov
rasdrobila. — Slovenci čujte! „Složnost!“ —

(Dalje sledi.)

Predpisi

latinsko - in cirilsko - slavenski.

Spisal in na svetlo izdal

Matia Majar.

(Konec.)

4.

Pred ko se pisanje začne, pripravi pisav-
no orodje, namreč: prav černo ne prevodnato
in ne pregosto črnilo, sošivaj in načertaj pi-
savne knjižice, ureži peresa ne premehko, pa
tudi ne pretverdo. Od velike, velike koristi
bi bilo, ako bi se na deželi učencam in učen-
kam moglo pisavno orodje zaštonj dajati. Po
cele tedne mora pogosto hlapčič ali deklica
okolo svojih starejšev prosijaciti, popred ka-
kor dobi krajcar, da pero kupi. Potle mora
imeti še papir, potle črnila, med tem spel
pero, pa papir in tako dalje. Starejši se tega
terjanja, hlapčiči in deklice tega prosijačenja
že naveličajo, še popred kakor se pisati za-
čne. Nekđaj rečejo starejši: „Kadar nek-
đaj u terg, u mesto pojdem, kupim ti vsega,
kar potrebuješ.“ Med tem mine teden za ted-
nam in s pisanjem gre slabo napred. Še u
vsakej sosedščini bi se najšel nekak domoro-
dec in vlastenec, kteri bi dva ali tri goldi-
narje iz rodoljubja daroval in domačemu uč-
lišču pisavno orodje priskerbel. Ako starejši
te stvari po drobnim kupujejo, pridejo jim
mnogo dražje; ako se kupijo na jedenkrat za
vso učilišče, se pa dobé za mertev kup. S
malemi novci (denarji) storiš dobroto množici
učencov in učenek, tudi njihovim starejšem in
podpiras močno veselje k pisanju.

Črnila si napravi sam, da bode prav iz-
verstno, uzami:

1 libro izverstne turske šiško- vine (1 Pf. feinen türkischen Gallus)	— gl. 48 kr.
1 libro bakrenice (Kupferwas- ser)	— „ 4 „
8 lotov arabskega gumi	— „ 11 „

velja vkup . . . . . 1 gl. 3 kr.

Nalij na to 10 mer (pint, Mass) vode in
imaš prav dobro črnilo. Kadar upotřebiš od
tega črnila že pet mer, prilij še 5 mer vode
in pridaj 4 lote arabskega gumi — je 6 kraj-
carjev — tako dobis za 23 grošov 15 mer
prav izverstnega črnila.

Pri pisavnim orodju u učilišču dobičkarili
se mi zdi u nebu upijoči gréh.

5.

Skerbi, da hlapčiči in deklice prostorno
sedé, da klopi tverdo stojé in da svetloba
od leve strane pisavcem na roke pride.

Peresa urezati in pisavne knjižice načer-
tati moraš vsigdar pred učenjem, de se pri
učenju s tem ne mudiš in učencov ne zader-
zuješ. Na vsakej knjižici mora biti napisano
ime vlastnikovo, in vsako pero mora imeti skoz
viteho perteknjen listič, papirič, na kterim je
tudi ime vlastnikovo napisano, da se lahko in
naglo bez pomote razdelé.

Pokaži večim učencam in učenkam, kako
se čerta (linira) in kako se peresa režejo, naj
se naučé in naj ti pomagajo; naj čertajo in
peresa režejo učenci učencam, učenske učen-
kam. Kteremu od manjših se knjižica čerta
ali pero reže ali popravlja, mora zraven stati
in paziti, da se časom tudi sam nauči. Re-
ci jim: „Slab senosek, kteri bi ne znal si
koso sam sklepati in nabrusiti — pa tudi slab
pisavec, kteri bi ne znal si sam načertati in

pero urezati ali popraviti! Ako si u tem pri-
jazno pomagata, je Bogu in ljudem všeč.“

Prav bi bilo, da bi se na koncu leta po
izpitu večim učencam in učenkam tudi peresni
nožički darovali.

6.

U vsakej pisavnej uri se morajo tri opra-
vila sveršiti: Naj pred jim na velikej tabli
nekaj novega pokaži in razloží, in u poprejš-
nih urah razloženo kratko ponovi — zatim naj
učenci pišejo in se vadijo — zadnič, proti
koncu pisavne ure, popravlja, kar se je na-
pisalo.

7.

S veseljem podaj hlapčicem in deklicam
pisavno orodje, reci: „Le veselo se primate
pisanja; kdor rad piše, že na pol zna.“ —
Pokaži jim, kako se ima k pisanju uvesti in
kako pero prijeti. „Sem poglejte, tako le se
usede naravno k pisanju: Pisavno knjižico po-
ložiti pred se, pod njo dejte podlogo (Un-
terlage). Na golej tverdej klopi se ne dá lépo
pisati. Predpis (Vorschrift) se položi nad
knjižico, da se lahko na njega ozira.“ Sa-
đaj primi pero rekoč: „Sem poglejte! pero se
prime s palcam, kazavnikom in s srédnikom,
ne previsoko in ne prenizko. Izrez mora proti
človeku gledati. Čela prava roka počiva na
mazimeu, da se lahko gible. Laket mora biti
prost, pa ne ležati na klopi. Glava se ne
smé pregloboko, preblizo k papirju, prikloniti,
da si oči ne skazite. Pero se ne smé preglo-
boko pomočiti u črnilo, da se persti ne po-
černijo in da se u knjižico ne naredí mačka
(Tintenkleks); zamazati knjižico je gerdo.
Kadar se henja pisati, se ima pero ubrisati s
papirjem propustnim (Fließpapier), pa ne
oblizati, ker je črnilo zlo nezdravo; tudi se
ne smé črnilo iz peresa šterkati po knjigah
in oblačilih. — Pri pisanju ne nog krizoma
imeti.“

„Sadaj usedite se še vi tako in primate
pero.“ Potle jidi prijazno od jednega do dru-
gega in poravnaj, kar bi nekaj prav ne bilo.
„Sadaj odložite pero in ga spet primate in se
usedite, kakor k pisanju, da vidim.“

Usedi se Ti tudi napčno, da vide, kako
ni prav sedeti.

8.

Sadaj pokaži učencam na černej deski po
malo različne čerte in pismena. Pisaje nepre-
nehoma govori, kaj pišeš in kako pišeš.

Tukaj na deski so četiri zraven sebi po-
tegnjene pruge (Linien). Nektera pismena
se pišejo samo med srédnji dve prugi in se
imenujejo srédnja pismena, druga gredó vi-
soko do gornje pruge in se imenujejo visoko
pismena (mit Oberlänge), spet druga gredó
globoko do dolnje pruge, to so globoka pi-
smena (mit Unterlänge). Pismena se naredé
iz različnih čert. S peresnim rezam se naredé
tenke čerte (Haarstriche) s širjavom debele
(Schattenstriche). Zavihana čerta se naredi
vsigdar s peresnim rezam. — Čerte morajo
biti vse gladke, ne kosmate, tudi morajo jed-
nako, jedna kakor druga, malo na pravo vi-
soti. Podstatne čerte (Grundstriche) so
tiste, iz kterih se pismena sestavljajo. Piše
se od leve roke na pravo. — „Sadaj poglejte
sem na desko! Pokažem vam nektere podstat-
ne čerte. Tukaj potegnem od zgoraj dol rav-
no, debelo čerto, malo na pravo visečo, to je
perva podstatna čerta. Poglejte prvi predpis,
pervo redko, na pervim mestu tudi stoji. Na-
pišite tudi vi nekoliko takovih poredoma.“
Med tem hodi pohlevno po učilišču, pogleduj,
kako pišejo in pohvali, ako le maličko pogo-
dijo, da serénejsi postanejo. „Sadaj naredim
še jedno podstatno čerto. Od zgoraj se po-
tegne ravna debela čerta navdol in spodaj se
tenko zaviba. To je druga podstatna čerta.
U predpisu tudi stoji na drugim mestu. Sku-
šajte jo tudi vi narediti.“

Po dvě čerti ali pismeni pokazati, je do-
sti za jedno uro.

Toliko na pokušnjo.

Na Višarjih 24. Avgusta leta 1849.

Matia Majar.

Popravek.

V predposlednjim listu Slovenije ste v
pesmi iz kraljodv. rokopisa sledeči dve verstí
izpušeni bile, ki se imate po sedmi verstí od
zdolej vmetiti:

In mahne Zaboj z mečem,
Ščita kos odbije vragu.